

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. IX. Cordis tranquillitas gratiorem Deo reddit Hymnodiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

Opportuna etiam esse potest illa Dauidis precatio, qua sibi postulabat restitui pristinam cordis tum puritatem tum rectitudinem, quam quando delinquens in legem Dei amiserat, mereretur dignè prosequi inceptum munus cordis sui. *Cor mundum creauit Dominus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.* Hæc oratiuncula sicuti breuior, ita forsitan efficacior erit ad finem quem intendimus. Non oportet tamen nos quas possumus diligentias & præparationes opportunas, Deus quoque non oblitur misericordias super seruos suos; ipse director, diriget mentem, diriget verba, & si opererit, nouum cor, nouam mentem, nouos contentus affectus, sicuti felici Catharinæ Senensis, in versiculum frequenter ex animo recitanti, enuisse scripserunt Historiæ.

Psal. 50.

Corda mutant Deus.

CAPVT IX.

Cordis tranquillitas gratiorem Deo reddit Hymnodiam.

VT perfectiùs expleantur diuina, sicut animi conditio est præcipuè ardua, ita deceret animum esse ab omni passione, ab ira præsertim, liberum, ut capax queat diuinarum illustrationum & illuminationum. Cor, aliqua inordinata affectum passionum. Cor, aliqua inordinata affectum passionum incapax est omnis boni motus tam in intellectu quàm in voluntate; affectu enim illo, quasi aliqua aut caligine, & impeditur, & obscuratur ne diuinarum rerum lux & calor ad animum penetret. Diuus Thomas, agens de donis Spiritus sancti

Passiones nubes sunt animi.

D. Tho. 2. 2. q. 15. ar. 7.

sancti qui animum hominis perficiunt, & affi-
ciunt ad diuina, cum docuisset, cæcitatem men- Passiones
tis oppositam esse illi dono Spiritus sancti, quod inordinata
dicitur Intellectus, tradit, hanc cæcitatem ex du- impediunt
plici præcipuè capite oriri, nimirum vel directe, dona Spiri-
quando quis voluntariè & spontaneè mentem à tus sancti.
consideratione diuinorum auertit, quia nolit in-
telligere vt benè agat; vel indirectè, quando ani-
mus variis distrahitur & occupatur affectibus
terrenis ac passionibus inordinatis. Inde ema-
nauit commune proloquium circa passionem iræ:

Impedit ira animum, ne possit cernere verum.

Et sicut non habitat *sapientia in corpore subdito* Sap. i.
peccatis & passionibus, ita animi tranquillitas
maximè confert ad rerum diuinarum intelligen-
tiam & gustum; quemadmodum rectè docuit
Abbas Theodorus apud Cassianum. Hic verus Cassian. l. 5
Religiosus sicut, ob studium purgandi cor à pas- Instit. c. 34.
sionis, mirabiles circa diuina illustrationes re- Scriptura-
cepit in oratione, ita grauius hortabatur, animi rum intel-
puritatem ab omni passionis inordinatæ affectu lignitia ob-
esse omni studio quærendam, ob hanc rationem; tinetur cor-
quia his passionibus expulsis, cordis oculi, quasi dis purita-
sublato velamine, Sacramenta percipere poterunt te.
Scripturarum, quæ antea, vitio nostro quasi ve-
lamine oculos obnubente, reddebantur obscura.

Cor turbatum passionibus est sicut aqua turba-
ta, in qua degentes pisces respicere non valent Iram exci-
nec aëris claritatem, nec retium insidias. Diabo- tat diabo-
lus, quando facilè impedire intendit fructum lus, vt fru-
Hymnodia, quasi astutus piscator turbare cona- ctum Psal-
tur psallentium corda aliqua passione, præsertim modia im-
iræ, quæ frequentior in homine, & facilius susci- pediat.
tatur; certus, quod inde plurimos obtinebit ef-
fectus

*Ira cordis*fectus peiores. Obtinet saltem hoc, quod ing
damna. ra redditur Deo melodia, ob cordis dissonan
 tiam ex iracundia ortam. Tunc tantummod
 vera à nobis profertur vocis & cantus melodi
 quando cor existit in suis affectibus consonant
 Id exigere volebat Dauid à nobis in illa sua ho

Pfal. 97. tatione: *Cantate, & exultate, & psallite.* Pfal.
Morum & affectuum *Domino in cithara, in cithara & voce Psalms.* Ha
consonantia verba si rectè attendantur, omnem à nobis ex
*gratiorem*cludunt inordinationem passionis; nam in ve
*reddunt*bo *cantate* vocis modulatio ostenditur; in ve
Psalmodiã. *exultate* lætitia exprimitur cantantis; in ve
psallite materia offertur occupationis; in ve
cithara *morum & passionum* perfecta declaratur
 consonantia. Sicut cithara pluribus consonan
 chordis tunc gratum suauemque reddit sonum
 quando chordæ sunt inter se consonæ & concor
 des; ita animus humanus tunc gratum edit sonum
 in suis operationibus, quando omnibus virtutibus
 ornatus, sedatas & ad virtutis regulam conformes
 tenet passiones. Hanc virtutum animique
 consonantiam intellexit in hac cithara à Dauid

D. Hieron. proposita D. Hieronymus, vel quicumque
 in Pfal. 97. sit sub nomine Hieronymi Commentator
 hunc Psalmum. Possumus etiam aduertere
 mysterium ad hanc rem opportunum in geminatione
 huius verbi *cithara*, quod vsurpat Dauid
 dicens; *In cithara, in cithara*: quia scilicet talis
 debet adesse consonantia in laudante Deum, ut
 vtraque cithara hominis, seu vtraque portio ho
 minis, interior & exterior, sit rectè consona, ne
 ullam chordam affectus aut motus discordantem
 habeat.

Huius

Huius animi tranquillitatis sicut exiit egregius doctor David, illam suadens aptis allegorijis, ita præcipuus fuit studiosus assecla, ne eius Hymni à Deo despicerentur. Mira profectò fuit huius bellicosissimi viri cum omnibus mansuetudo, quæ abire quasi in proverbium visa sit inter homines, & appellari ipse meruerit vir omnis mansuetudinis; quasi dicatur in ea altiori sublimiorique mansuetudine resplenduisse, quæ maior potest reperiri. Nisi velimus dicere, quòd dictus sit vir omnis mansuetudinis, quia in se vnitos habuerit omnes gradus mansuetudinis perfectiores in alijs viris insignibus dispersos, quos omnes altè superauit. Ideò dicitur Psalmo 131. *Memento Domine David, & omnis mansuetudinis eius.* Hanc virtutem non semel ostendit David erga hostes, quos habuit plurimos, sibi verbis & opere insidiantes, Saulem infestissimum Regem, Absalonem ingratißimum filium, & Semei contumeliosissimum seruum; omnibus, tamen capitales iniurias, quas facili negotio poterat vlcisci, liberalissimè condonauit.

*Mansuetudo cordis
mira in Davide bellicosissimo.*

Psal. 131.

Psal. 55.

Psal. 38.

Mansuetissimus hic vir, dum alium Psalmum esset inscripturus, in quo de suis persecutionibus, quas patiebatur, agere intendebat, posuit hæc verba, *Pro columba muta*: sic enim legitur titulus à D. Hieronymo, vbi vulgatus legit, *Pro populo*. Verè columba David innocentiae studiosus, columba mansueta absque amaritudinis felle, columba muta in aduersis silens, mansuetudini studens. Silens & eloquens David erat. Silens in aduersis æquo animo ferendis: obmutescibat enim, *cùm consisteret peccator aduersum se.* Eloquens autem in Hymnis Deo suo decantandis.

Cognosce-

Mansuetorum oratio Deo grata.

Cognoscebat Dauid huius virtutis vim miram cum Deo, qui humilium & mansuetorum libenter audit preces. Sicut huius virtutis fuit studiosissimus amator, ita hac sola confusus, postulatus est Templi ædificationem, quam maxime cupiebat, ut melius vacare posset suis Hymnodis. Totus est in illo Psalmo, ut postulet hanc gratiam, non proponens merita præcedentium Patrum, non stirpem ex progeneratione Sanctorum deductam, non promissiones à Deo habitas nascituro Messia, non denique titulum aliquo speciosiore, sed tantum eminentiam propriam mansuetudinis: *Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius.* Et ob huius virtutis remunerationem, ait S. Chrysostomus, petiit Templi constructionem, ut Dei cultus maxime propagaretur, putans Dauid facilius hoc medio obtinere effectum postulatum; quia nouerat Deum libenter respicere mansuetos, & eorum benivolentiùs audire laudes & orationes.

Mansuetorum preces citiùs exaudiuntur.

Nec solum facilius & citiùs exaudiuntur preces mansuetorum, sed aliis etiam cumulatur mansueti maioribus bonis, licet non postulatis. Sicut qui hanc virtutem profitentur facillime bonis cedunt, potiùs sibi ipsis damnum aliquando eligentes, ut concordia conseruetur; ita Deus hos largiùs varijs cumulare solet beneficijs singularibus. Expendebat ad hanc rem D. Chrysostomus illustre illud mansueti cordis exemplum, quod prioribus mundi sæculis à sanctissimo Patriarcha Abrahamo fuit mundo traditum, quando, ne orta dissensio inter pastores ipsius Abrahami & pastores Lot consobrini, pascuorum causa, ne, inquam, à seruis ad dominos dissensio migraret,

D. Chryf.
Hom. 34.
in Gen.

Gen. 13.

graret, sanctus Abraham statuit potio-^{Mansuetu-}rum apud
 scuorum terram cedere alteri, & ad huius arbi-^{Deum me-}
 trium omnem eligendi facultatem referre, modò ^{rita pra-}
 omnis discordia tolleretur. *Ne quæso*, ait Abra-^{clara.}
 ham, *fit iurgium inter me & te, & inter pastores*
meos & pastores tuos: fratres enim sumus. Ecce
uniuersa terra coram te est: recede à me, obsecro: si
ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo: si tu
dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam. Tantæ
 fuit vis apud Deum hæc mansuetudinis declara-
 tio, ut statim res Abrahami cœperint felicissimos
 habere progressus, & in dies magis magisque ex-
 crescere in meliùs.

Quicumque hac mansuetudine ornatur, potest ^{Mansuetu-}
 verus dici discipulus Christi; hac enim, quasi ^{do est nota}
 proprio signo, suos inurit & distinguit ab alijs ^{discipula-}
 Deus, quemadmodum declaratur ab ipso Chri-^{tus Christi.}
 sto dicente: *In hoc cognoscent omnes quia discipuli* ^{Ioan. 13.}
mei estis, si dilectionem habueritis ad inimicẽ. Tunc ^{Mansuetu-}
 elucet vera mansuetudo, quando offertur occa-^{dinis perfe-}
 sio tolerandi à fratre aliquod probrum, aut con-^{ctio in quo}
 uicium, aut damnum. Tunc est vera mansue-^{sita.}
 tudinis perfectio, quando offensa patitur silens,
 & læta. Hac vigente mansuetudine inter psallen-
 tes mortales, chori militantis Ecclesiæ nihilo dif-
 similes redduntur choris cælestium Angelorum,
 in Ecclesia triumphante iugiter Deum laudan-
 tium. Si enim integri Ordines Religiosorum,
 chori Psalmodiam haud habentes, iure glorian-
 tur ob hanc mansuetudinis egregiam prærogati-
 uam, non recantandi scilicet ad opprobria fre-
 quentissima, sed orandi pro inimicis, ad imitatio-
 nem Christi Domini & diui Stephani, ut idcirco
 hanc mansuetudinis virtutem sibi choralis Hym-
 nodiæ

nodiæ loco propriam asserant; multò maiori ratione ac iure gloriari debent ceteri Ordines, quod chori Psalmodiam exercent vnà cum ipsa maiore fuetudinis virtute coniunctam: quia & Christus Domini & diui Stephani æmulantur sublimem conditionem, & insuper sanctorum Angelorum assumunt & frequentat præclarum munus. Hæc studet dæmon omni conatu & arte auferre omnino, vel aliquo modo saltem turbare; quia cum non valeat omnes ab Hymnodia frequentia auertere, saltem conatur reddere Hymnodiam odiosam, cuiusmodi est illa quæ animo iracundato expletur. Nouit hostis malignus, respu-

Iracundorum preces à Deo respiciuntur.

Gen. 4.

Deo omnes iracundorum oblationes, sicut in mundi ortu se obtinuisse gloriatus est in Sacramenti oblatione à Caino, quæ à Deo negligenter imò reiiciebantur: *Ad Cain & ad munera illius non respexit.* quia is oderat fratrem Abelem, iracundus aduersus eum retinebat. Hæc causa innuitur ipso sacro Textu. Interrogans enim Dominus Cainum, cur ipsius vultus concidisset, statim respondit; iuxta lectionem Septuaginta, *Nonne frater offeras, non rectè autem diuidas, peccasti.* ista innuunt, Cainum iam meditatum esse contra fratrem Abelem malas diuisiones seu diuidas, & peccati iam fuisse reum. Hæc autem culpa oblationes à Caino factas reddebat Deo odiosas, quãuis aliàs illæ essent rectè expletæ. Hinc scripsit

D. Paschas. diuus Paschasius in hæc verba: *Recordari tu l. 4. in Mat. uenit Cain & munerum eius, ad quem cum offerret non respexit Dominus, neque ad munera eius profectò quia indignationem in animo contra fratrem gerebat, unde dicitur: Si rectè offers, & non rectè diuidis, peccasti.*

Hinc præclara illa diui Bernardi sententia & D. Bernardi admonitio ad Religiosos viros: *Duobus modis oratio impeditur, ne impetrare quis valeat postulata; hoc est, si aut mala quisquam committit, aut si delinquenti in se debita non dimittit.* En quòd diu Bernardus paria facit hæc duo, committere malum, & non dimittere. Ante Bernardum urgebat Paulus Apostolus hanc hortationem suis discipulis, ne vniquam accederent ad Deum exorandum cum aliquo motu iræ, aut cum discordia & turbatione: *Leuantes puras manus sine ira & disceptatione.* Ibi sermo erat de oratione ad Deum, à qua excludendam iubet omnem iram atque disceptationem. Iram dicit, quæ coniungitur cum desiderio vindictæ; disceptationem addit, vt tollat omnem illum cogitationum conflictum, quæ ex ira concepta solent oriri in animo, dum secum quasi disceptat iratus de modo vindictæ faciendæ. Hæc omnia deponenda iubet Paulus antequam ad orationem quis accedat: *Volo viros orare sine ira & disceptatione.* Huic Pauli Apostoli doctrinæ concinit Aphorismus duplex Apostolici affectæ, Venerabilis nostri Zacariae, docentis, & dicentis: *Iratus nequit Deum perfecte orare, quamuis voce exteriori inuocet illum. Sicuti homo pace fruitur in Spiritu sancto, ita ab iracundo discedit Spiritus sanctus.*

l. de Conf.
cap. 52.

Ira impedit orationis fructum.

1. Tim. 2.

Ant. Maria Zacaria verbo Ira. n. 2. & 16.

Consulendi sunt psallentes, si quando ex infirmitate aliquam iræ turbationem incurrant, vt ante Hymnodia ingressum studeant reconciliati omnem deponere iram, & si opus est, prius sanctificent cor ab illa passione medio aliquo opportuno pietatis remedio. Simile aliquando remedium consuluit Deus populo suo dilecto,

lecto, & Moyſi, antequam oraturus & ſacrificaturus in montem ascenderent. nam lege cauit, & expiavit populum ipsum prius ſanctificaret, & expiavit

Exod. 19. *Moyſes: Vade ad populum, & ſanctifica illos hodie & cras, lauentque veſtimenta ſua.* Hanc

D. Gregor. Nyſſen. gem conſiderans D. Gregorius Nyſſenus, colligit, à nobis exigi cordis ab omni paſſione & vitio purificationem, vt noſtræ orationes ſint Deo acceptæ. Sed ne veteribus tantum remediis hæerere videamur, offero recentiora nobis Eccleſiæ Chriſti filiis tradita ab ipſomet Chriſto Domino.

Ante orationem deponenda ira.

Marth. 5.

Conſulebat Dominus ſacrificaturis, vixit cet iam ad Altare acceſſiſſent, ſi ibi quoque curreret memoriæ aliquis indignationis iam perterritæ, nondum tamen reconciliatione extincti motus iræ, licet manum & operam iam haberet ad Sacrificium admotam, potiùs tamen ab Altari prius recederent, ad reconciliationem obtinendam à fratre, quàm Sacrificium perirent: *Vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Niſi ſtudeant ſubſilientes huic Euangelicæ obtemperare doctrinæ, ſe inuicem reconcilians ante chori ingreſſum, tempus amittent & operam; animus iræ ſuaviter præoccupatus nequibit debitam attentionem Hymnis decantandis præſtare, ſed totus pugna nuper commiſſæ ruminationi vacabit, expendens qualitatem tum dictorum, tum reſponſorum quæ hinc inde ſunt allata, & poterant afferri. Quoties alter alterum videbit ſibi præſentem, aut audiet cantantem, toties varij in ipſo renouabuntur & cogitationum fluctus, & inordinati motus ſanguinem turbantes, iramque ſuaves conceptam. Quare nec Deo placebit
Hymn

Hymni & preces oblatae, nec forsan psallentes propriae obligationi facient satis; cum non studuerint animum à passionibus purgare iis facilissimis aptisque remediis, quae nobis benignissimus Dominus noster tradere dignatus est. Qui tenaciores in sua ira minimè verentur perseverare, & venienti fratri ad reconciliationem se exhibere audent aut duros, aut asperos, caueant, ne sibi iram diuinam thesaurizent acriorem. Quo namque debitam diutiùs differunt reconciliationem, & acerbiore sibi à Deo vindice parant, siue in hac siue in futura vita, infligendas poenas. Consultius itaque est, facilem se præbere oblatae reconciliationi, ne quod initio fuit fragilitatis miseria, temporis dilatione fiat malignitas grauis.

Ingrata omnino, imò odiosa esse omnia iracundorum Sacrificia Deo oblata, omnibus satis iam constare debet; vti tandem aperte declaratum est ab Auctore Ecclesiastici dicente, frustra querere misericordiam à Deo, qui proximo suo denegat amorem, ei reseruans iram. Profero hoc loco exemplum sanctissimi piissimi que Doctoris Ecclesiae Hieronymi, qui non audebat, imò verebarur Templum Dei ingredi, quando aliquo irae motu pulsaretur; &, quod magis est, etiam quando nocturnam phantasmatis illusionem passus esset. Audiamus eiusdem sancti Doctoris verba, quae nobis timorem & pietatem iniicient:

*Ego confiteor timorem meum, ne forsitan de super-
stitutione descendat; quando iratus fuero, & aliquid
mali in animo meo cogitauero, & me nocturnum
phantasma deluserit, Basilicas Martyrum intrare
non audeo, ita totus & corpore & animo pertremisco.*

Iracundorum Sacrificia Deo odiosa.
Eccli. 28.

D. Hieron.
lib. Contra
Vigil.

X.

De po-

*Ira à cho-
ro exulare
debet.*

*Animi con-
cordiam
exquirunt
Hymni &
chorus.*

*Angeli di-
ligunt con-
cordes ani-
mo.*

*D. Bernar.
Serm 7. in
Cantica.*

*D. Aug. in
Psal. 132.*

*Concordia
fratrum
merita a-
pud Deum.*

Deponenda itaque est ira à psallentibus, in-
debet omnino à choro & Hymnodia exular-
tum ut gratiores reddantur preces, tum etiam
admittatur ea conditio, quæ ex diametro ad-
est Hymnis & choro. Chorus dicit plurium can-
tantium societatem concordem, qui eodem mo-
do & consonantia, licet vocibus diuersis, & li-
nis differentibus, eundem vnum laudent, con-
celebrent, & exorent Deum in Hymnis & con-
fessionibus. Hymni ipsi concordiam suademus
vna enim ex præcipuis causis, cur voluerit Deus
suas laudes esse metro compositas, non sine me-
lodiæ ratione, fuit, ut intelligeremus nos debere
nobis ipsis & aliis esse consonos; numquam me-
rò nec à nobis, nec ab aliis dissidentes, alioquin
boni aptique cantores dici non poterimus.

Concludamus, quòd si psallentes, deponant
omni ira, Deum exorabunt, & benedicent, sicut
ab Angelis sanctis visitabuntur, ita perfecti etiam
laudatores. Vbi concordia viget animorum, ubi

bat diuus Bernardus, ibi adsunt Angeli sancti etiam
fecti socij psallentium. *Credimus* (ait sanctus vi-
*Angelos sanctos afflare orantibus, offerre Deo pre-
ces & vota hominum, ubi tamen sine ira & dissi-
patione leuari puras manus perspexerint.* Vbi con-

cordia animorum viget, ibi, ait diuus Augusti-
nus, existit vera ratio benedicendi & laudandi
Deum, affertque verba Dauidis ex Psalmo 132.

qui totus est in recensendis virtutibus sanctæ con-
cordiæ inter fratres. vbi pro conclusione dicitur

Quoniam ibi mandauit Dominus benedictionem.
Super quæ verba exquirat Augustinus, *Vbi man-
dauit? & sibi respondens ait: In fratribus qui
habitant in vnum. Ibi precepit benedictionem; &
benedictionem*

benedicunt Dominum qui habitant concorditer. Ibi *Irati nec*
 prosequitur Augustinus ostendere, quòd in dis- *Deum be-*
 cordia nulla profertur nec offertur vera bene- *nedicunt,*
 dictio Deo: *Nam in discordia non benedicis Do-* *nec à Deo*
minum. dicere volens, quòd cor ira infectum *benedicun-*
 non valeat benedicere Dominum, licet ore pro- *tur.*
 ferat verba benedictionis. Et qui non rectè offert
 benedictionem Deo, non erit dignus benedictio-
 ne, quam Deus offert concorditer habitantibus
 in vnum, nempe æternam etiam vitam in sæcu-
 lum: *Quoniam illic mandavit Dominus benedictio-*
nem & vitam usque in seculum. Deum itaque a-
 nimo puro ac rectè benedicamus, vt ab eo reci-
 piamus vitam & benedictionem æternam.

CAPVT X.

Cordis humilitas est Hymnodia præ-
cipua virtus.

INTER plurimas quæ de sancta humilitate cele-
 brari possunt insignes conditiones, ea censenda
 mihi videtur magis præcipua, quam possidet
 erga preces & laudes Deo oblatas. Quicumq; ex *Humilitas*
 vero humilitatis sensu confiteri nouerunt propriã *vim con-*
 vilitatem & necessitatem, quam habent diuinã *fert præci-*
 gratiæ & auxiliij ad opera omnia, sicut prompti *bis.*
 sunt & frequentes ad Deum inuocandum & lau-
 dandum, vt gratiæ auxilia obtineant; ita faciliùs
 ad Dei admittuntur ingressum, aures illius pe-
 netrant, & postulata obtinent. Hanc humilitatis
 insignem conditionem & prærogatiuam declara-
 uit Hymnographus dicens: *Ne auertatur humi-* *Psal. 73.*
lis factus confusus: pauper & inops laudabunt no-
men